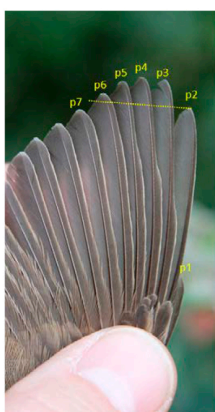
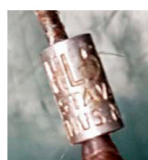
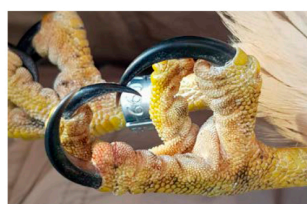

Vogelringstation Schiermonnikoog

Verslag activiteiten 2022
voor CCWO

Verslag veldwerk 2022

Inleiding

In 2022 zijn de activiteiten van het Vogelringstation Schiermonnikoog in de onderzoeksopzet voortgezet:

1. Tussen eind juli en eind november is voor de langlopende monitoring van de najaarstrek op de ringbaan in het Groene Glop vrijwel dagelijks gevangen.
2. In het voorjaar is in het kader van het Constant Effort Site (CES) project van het Vogeltrekstation gevangen op de ringbaan in het Groene Glop om meer inzicht te krijgen in de lokale broedvogelpopulatie.

Voorjaarsonderzoek

Sinds 2005 worden ook in het voorjaar vogels gevangen in het Groene Glop. Het doel van deze vangsten is om meer te weten te komen over de lokale broedvogels: hoe plaatstrouw zijn deze vogels en tot hoelang verblijven ze in het najaar in het Groene Glop. Aanvullend kunnen deze gegevens op de lange duur inzicht geven over jaarlijkse fluctuaties in overleving en broedsucces. Er wordt sinds 2012 gewerkt volgens het CES-protocol van het Vogeltrekstation waarbij getracht wordt om met een regelmatige tussenpoos van 1-2 weken te vangen. Om de broedvogels en hun jongen te ontzien wordt maar gedurende een beperkt deel van de dag gevangen en wordt de vanginspanning over het gebied verspreid zodat per periode niet vaker dan twee keer op dezelfde plek wordt gevangen.

Najaarsvangsten Groene Glop

Het onderzoek in het najaar in het Groene Glop maakt deel uit van een langjarig monitoringonderzoek.

In 2022 zijn in totaal 9.223 vogels gevangen. Hiervan zijn er 7.008 geringd, 2.184 betreffen eigen ringcontroles, 19 zijn controles van elders in Nederland geringde vogels en 12 zijn controles van buitenlandse ringen.

Op 23 juli is begonnen met het opbouwen van de vangbaan en vanaf 24 juli is vrijwel dagelijks gevangen. De eerste vogel was een juveniele Roodborst. Een Waterral was de laatste najaarsvangst van 2022.

Een overzicht van de ringvangsten in het Groene Glop staat in appendix 1.

Vermeldenswaardige soorten waren dit jaar Blauwborst en Siberische Braamsluiper.

Samenwerking andere onderzoekers

Voor de WUR zijn ook dit jaar weer teken afgenomen van vogels in het kader van onderzoek naar de verspreiding van de ziekte van Lyme.

Voor de EUR zijn zoönozen-monsters afgenomen van een aantal adulte transsahara trekkende vogels ten behoeve van onderzoek naar voorkomen en verspreiding van usutu bij voornamelijk lijsters en het western nijlvirus. Verder wordt geparticipeerd in het monitoringsonderzoek naar vogelgriep. Bij een groot aantal vogels zijn hiervoor monsters verzameld.

Educatie

Na twee coronajaren zijn in het afgelopen jaar in samenwerking met het Informatiecentrum Het Baken tijdens de najaarstrek iedere zondag- en woensdagmiddag weer excursies gegeven. In het Groene Glop is voorlichting gegeven aan belangstellende toeristen, de scholen op Schiermonnikoog zelf, leden van jeugdbonden en vogelwerkgroepen en andere passanten over de vogeltrek en het belang van Schiermonnikoog voor de trekvogels (tabel 1).

Tabel 1. Aantal excursiedeelnemers in het Groene Glop in de jaren 2006-2022.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2022
via Het Baken															
volwassenen	96	124	234	189	275	196	209	185	179	222	175	164	210	190	222
kinderen	14	16	51	3	45	35	46	58	37	36	51	67	44	50	41
overige groepen	onbekend	> 48	> 15	> 49	> 125	> 130	> 90	> 50	>107	> 99	> 55	>90	60	±60	25

Vooruitblik op seizoen 2023

Het monitoringonderzoek zal ongewijzigd worden voortgezet.

Een nieuwe ontwikkeling is de voorgenomen deelname aan The Motus Wildlife Tracking System. Dit is een van oorsprong Canadees onderzoek waarvoor de afgelopen jaren langs de Nederlandse kust, diverse Waddeneilanden en elders in Europa ontvangststations voor zijn geplaatst.

Op diverse plaatsen langs de trekroute worden inmiddels in West-Europa vogels gezenderd. Deze vogels passeren mogelijk ook Schiermonnikoog. Het vogelringstation wil daarom graag bij Het Groene Glop een ontvangstantenne plaatsen om gezenderde vogels ook op en over Schiermonnikoog te kunnen volgen. Daarnaast krijgen we de mogelijkheid om plaatselijke vogels te volgen.

In de bijlage meer informatie over Motus.

Onze activiteiten zijn te volgen in het dagelijks bijgehouden logboek op www.vogelringschier.nl.

Appendix 1. Overzicht van alle nieuw-geringde vogels in het Groene Glop 2012 – 2022

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Soort	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Winterkoning	126	97	145	143	170	86	141	147	138	104	210
Wintertaling			1				1				
Witgat			1	4	4	1			1		
Witstuitbarmsijs						1				1	
Witte Kwikstaart		1		1	4	2	2	2	1	9	3
Zanglijster	219	164	201	258	250	212	203	324	305	233	246
Zilvermeeuw											
Zwarte Kraai	1		1	1	1						
Zwarte Mees				12	11		1		1		
Zwarte Roodstaart		1	1	4	1	1	2		2	2	2
Zwartkop	278	355	851	429	766	407	631	430	757	400	707
totaal	5665	4752	6204	6317	6592	4613	4693	7572	7453	6.082	7.008
aantal (s)sp	66	65	68	72	68	70	73	78	75	73	68

Voor een totaaloverzicht van de vangsten van VRS Schiermonnikoog in het Glop van 1991 tot en met 2022, zie <http://www.vogelringschier.nl/soorten.html>.

Voorstel voor het plaatsen van een Motus antenne op/nabij het ringstation ten behoeve van onderzoek naar vogeltrek

‘Motus’ is een wereldwijd netwerk van ontvangststations waarmee trekvogels (en vleermuizen) gevolgd kunnen worden ([Motus Wildlife Tracking System](#)). De vogels zelf worden met minuscule radiozenders uitgerust, waarvan de signalen door de ontvangststations worden opgepikt. Met dit systeem kunnen ook de allerkleinste soorten trekvogels gevolgd worden. Het Motus netwerk begint in West Europa een vlucht te nemen. Op de Waddeneilanden staan ontvangststations op Texel, Vlieland en Terschelling. Een ontvangststation op Schiermonnikoog ontbreekt vooralsnog. Daar waar geen ontvangststation staat kunnen ook geen signalen van passerende vogels opgevangen worden. Om deze leemte te vullen stellen we voor om een ontvangststation op Schiermonnikoog te plaatsen.

Naast het oppikken van signalen van elders gezenderde vogels willen we op Schiermonnikoog ook zelf vogels gaan zenderen, zodat we kunnen volgen waar deze naar toe trekken. Deze waarnemingen zouden dan complementair aan het ringen van vogels zelf zijn. Het zou het ringstation ook in staat stellen mee te werken aan internationale samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld aan het consortium dat de trekbanen van de Bladkoning in kaart brengt (Dufour *et al.* 2022 Movement Ecology).

Voorbeeld van een track van een Roodborst zoals bepaald door middel van het Motus systeem. Dit individu is mogelijk ook Schiermonnikoog gepasseert.

Belangrijker nog is dat een Motus systeem op het eiland ons in staat zou stellen onderzoek naar de stopover functie van het Groene Glop te doen. Een bijzonderheid van het Groene Glop ten opzichte van andere ringstations is dat de vogels niet alleen Groene Glop passeren, maar een deel hier ook een tussenstop (stopover) maakt om energiereserves aan te vullen (Klarenberg & Winkelman 1997 Doctoraalverslag VU). Duur van dit soort tussenstops, en wanneer vogels besluiten weer te vertrekken, is tot nu toe moeilijk te bestuderen geweest. Door vogels op het Groene Glop met radiozenders uit te rusten zouden we de unieke studie van Klarenberg en Winkelman een modern vervolg kunnen geven. De ringers van het VRS zijn kundig en gemachtigd dit soort onderzoek te doen.

Motus ontvangststation op een kale heuvel geplaatst. De mast heeft 3 directionele antennes (type ‘oude televisieantenne’).

Idealiter zou het Motus ontvangststation zo dicht mogelijk bij het Groene Glop komen te staan, met name ook om het onderzoek naar de tussenstops mogelijk te maken. Bijvoorbeeld direct naast het veldstation van de VU zou een ideale locatie zijn. Om daarnaast vogels op te kunnen pikken die elders zijn gezenderd is het wenselijk de antenne dan zo hoog mogelijk te plaatsen, in ieder geval tot net boven de boomkruin. In een directe lijn van zicht heeft het station een bereik van minimaal 10 – 15 km.